

رواق معرفت

کتابخانه ملی مرکزی رم

تهریه و تدوین: اکبر قولی

ترجم: سعیدرا وخشانی نیا

تأثیر در بازگرداندن کتاب، موجب تعليق خدمات
دهی به امانت گیرنده می شود.

کارکنان کتابخانه

نحوه پذیرش کارمندان از طریق کنکور ورودی است، که هر ساله وزارت فرهنگ آن را برگزار می کند. لازم به ذکر است که هم اکنون به دلیل عدم برگزاری این کنکور، کتابخانه با کمبود پرسنل مواجه شده است و برای جبران این کمبود، کتابخانه از دو روش استفاده می کند:

- سریازان وظیفه که ۹ ماه از دوران خدمت خود را در کتابخانه کار می کنند

- جوانان داوطلب کارآموزی که بدون دریافت حقوق در کتابخانه فعالیت می کنند و در پایان به ایشان گواهی انجام کار ارائه می شود تا در سوابق کاری آنان درج گردد.

ارتقای علمی کارکنان

جهت ارتقای سطح علمی کارکنان چنان چه کارمندی مشغول به تحصیل باشد، می تواند با در دست داشتن گواهی برای ساعت های امتحان از محل کار غایبت نماید.

نحوه تامین بودجه

کتابخانه ملی مرکزی رم براساس قانون، یک انسیتو فرهنگی مستقل است که به هیچ نهاد یا سازمانی وابسته نیست و استقلال مالی دارد.

سالیانه بودجه ای از طرف دولت برای هزینه های کتابخانه در نظر گرفته می شود و عملکرد این بودجه از طرف کتابخانه تعیین می گردد.

علاوه بر بودجه دولت، برای تامین مالی راه های دیگری نیز در نظر گرفته شده است از جمله استفاده از سالن کنفرانس ۳۰۰ نفره و سه سالن کوچک دیگر برای اجاره به نمایشگاه های کتاب یا کنفرانس های مختلف. در قسمت ورودی کتابخانه نیز یک فروشگاه کتاب دایر است که تحت اجازه شرکت خصوصی است و بعضی از انتشارات خود کتابخانه را نیز به معرض فروش می گذارد.

قسمت کوچکی نیز برای خدمات کپی در نظر گرفته شده که آن هم اجاره داده شده و اجاره آن به کتابخانه پرداخت می شود.

در قسمت ورودی کتابخانه یک ایستگاه نگهداری وجود دارد که بابت نگهداری از وسائل اضافی از قبیل پالتو و چتر و... وجه دریافت می کند.

کافه تریایی کتابخانه نیز در اجاره یک شرکت خصوصی است و اجاره آن به کتابخانه پرداخت می شود.

پادداشت، با توافقی که میان کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به عمل آمد مقرر شد که نمایندگی های فرهنگی ایران در کشورهای دیگر ضمن بازدید از کتابخانه های مهم از جمله کتابخانه های پارلمانی، گزارشی از تاریخچه، شیوه فعالیت، منابع موجود، ساختار سازمانی، منابع انسانی و بودجه این کتابخانه ها تهیه نمایند تا در مطالعات تطبیقی مورد استفاده قرار گیرد. با تشرک و قدردانی از بذل توجه و بیان گیری سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در ارسال گزارش تصمیم گرفته است در هر شماره از پایام بهارستان یکی از کتابخانه های مهم را معرفی نماید. در این مقاله نظر شماره ای از مرکزی رم جلب من نمایم:

نسخه خطی و حدود ۲۰۰۰ جلد کتاب قدیمی و ارزشمند، ۲۶۰۰۰ عنوان از انتشارات مربوط به قرن شانزدهم، ۲۸۰۰۰ پایان نامه دکترا، ۱۷۷۰۰ میکروفیلم، بیش از ۷۵۰۰ سند و مدرک تصویری و "Incisione Scioite" می باشد.

کتابخانه ملی مرکزی رم در سال ۱۸۷۶ میلادی به جهت تجهیز پایتخت سلطنتی ایتالیا به یک بایگانی بزرگ و در جهت معرفی و بیان فرهنگ ملی، تأسیس شد.

ابتدا محل آن را "کالج رم آنتیک" جایی را که قبل از نیز کتابخانه بود، در نظر گرفتند تا هسته مرکزی با نسخ خطی و چاپی غنی شود. ولی بعد از گذشت یک قرن در ۳۱ زانویه سال ۱۹۷۵ محل جدید کتابخانه در فضای وسیع و باستانی "کستروپرتو رویو" افتتاح شد. در سال ۲۰۰۱ پروژه عظیم بازسازی معماری ارزشمند آن آغاز شد تا آن را به شکل معقول و منطقی در جهت ایجاد فضای لازم برای ارایه خدمات، مناسب گردد.

این کتابخانه از لحاظ منابع، بسیار وسیع و غنی و دارای قابلیت بالایی از لحاظ ابزار کاتالوگی و طراحی است.

براساس قانون مطبوعات، تمامی آثار منتشر شده در ایتالیا باید توسط این کتابخانه جمع آوری و نگهداری شود.

در این کتابخانه، اسناد زیادی نیز درباره فرهنگ های خارجی وجود دارد و توجه ویژه ای نیز به گسترش فرهنگ ایتالیا در خارج از کشور می شود. به طور کلی هدف و وظیفه مهم کتابخانه ملی مرکزی رم (BNCR)، حفظ میراث فرهنگی ایتالیا است، به شکلی که نمایانگر مستند این سرمایه عظیم باشد. از جمله وظایف دیگر آن، انتشار، توسعه و آشنایی با میراث فرهنگی از راه ارایه طرح ها و برنامه های استراتژیکی موثر و مطابق با روز در مورد ایتالیا است.

پیاده کردن فرهنگ کتابخوانی با بی گیری طرح ها و واقعی فرهنگی نیاز از سیاست های این کتابخانه می باشد. مجموعه کتابخانه در حال حاضر، شامل شش میلیون جلد کتاب و بیش از ۲۰۰۰ هزار اطلس جغرافیایی و ۱۰۰۰ دوره از مطبوعات و بیش از ۴۴۰۰ عنوان مجله و روزنامه های دوره ای و بیش از ۸۴۰۰

نحوه امانت دادن کتاب:
شهروندان ایتالیایی که مقیم استان لاتزیو "Lazio" باشند، به شرط دارا بودن شرایط زیر می توانند کتب را به امانت بروند:

- ۱۸ سال تمام داشته باشند؛
- دارای کارت شناسایی بوده تا به هنگام مراجعه آن را تحويل قسمت خدمات و پذیرش کتابخانه دهند؛
- کسانی که مقیم استان لاتزیو نباشند، برای مدت زمان محدودی می توانند کتاب به امانت گیرند.
شهروندان ایتالیایی مقیم واتیکان و جمهوری سن ماریو و هم چنین شهروندان کشورهای اتحادیه اروپا که قادر به ارایه مدرک جهت ضرورت مطالعه و تحقیق خاص باشند، می توانند در محدوده زمانی معین از این امکان استفاده کنند.

- شهروندان خارج از اتحادیه اروپا نیز به شرط ارایه مدرک صنوط به مدت اقامت و معرفی نامه از مقامات دیلماتیک و یا یک انسیتو فرهنگی، اجازه دارند حداقل سه جلد کتاب به امانت گیرند.

مواردی که کتاب ها به امانت داده نمی شوند:
- کتاب های چاپ شده پنج سال آخر
- کتاب هایی که در سالن هادر دسترس قرار دارند
- کتاب های تدقیقی (سرگرمی، ورزشی، آشپزی و...)
- کتاب های دوره ای و روزنامه ها، فرهنگ نامه ها، دایره المعارف ها، فهرست ها و جدول ها و کتاب های سری و پایان نامه های دکترا.

حداکثر مدت امانت یک ماه است و تا قبل از آگوست (مرداد ماه) هر سال باید تمام کتاب های به امانت گرفته شده به کتابخانه باز گردانده شود و در دو هفته میانی آگوست هیچ کتابی به امانت داده نمی شود.

حدود، شیوه و میزان خدمت رسانی به مراجعان اولین قسمت مورد استفاده کتابخانه که دارای یانک اطلاعاتی است و در قسمت ورودی قرار دارد بخش اطلاعات است که اطلاعاتی با جزئیات دقیق از موارد سوال استفاده کنندگان را در اختیار ایشان قرار می‌دهد. در این قسمت هم چنین صفحاتی جهت ارائه توضیحات خدمات و سالن‌های مطالعه قابل دسترسی است.

خدمات منابع و فهرست نکاری (Bibliografici)

- در فضای تحقیق کتاب‌شناسی ابزارهای Biblioteconomici و Bio-Bibliografica دسترسی است؛ کاتالوگ‌های کتابخانه‌های بزرگ، گزارش‌های روی CD-ROM و بانک‌های اطلاعاتی روی شبکه قرار دارند.
- کاتالوگ‌ها: در فضای مرکزی گالری، کاتالوگ عمومی منوگرافی‌ها و کارتکس‌هایی تا آخر سال ۱۹۸۹ قرار دارد و بر روی کامپیوتر نیز از همین سال به بعد آغاز می‌شود. علاوه بر این، کاتالوگ‌هایی براساس، عنوان، موضوع و کاتالوگ‌های روزنامه و مجله‌های دوره‌ای وجود دارند.
- بانک اطلاعاتی OPAC (آدرس اینترنتی کتاب‌ها در تمام دنیا، در سه جلد) کتابخانه روی شبکه کامپیوتر نیز قابل دسترسی است.

- امانت دادن کتاب: قانون‌هایی که امانت دادن کتاب‌ها را نظم می‌بخشند و در قسمت خدمات پذیرایی وردی و در دفتر امانت کتاب‌ها قابل دسترسی هستند.

- تولیدات مجدد (چاپ‌های مجدد) RIPRODUZIONI: گرفتن تولیدات دوباره (چاپ‌های مجدد) از اسناد و مدارکی که در کتابخانه قرار دارد، امکان‌پذیر است و با توجه به قوانین و نسبت به کیفیت‌های پیش‌بینی شده می‌توان از چاپ‌های مختلف موضوعات استفاده نمود.

- گارد روب GUARDAROBA (جامه دان): در سراسرا گارد روب وجود دارد و هر مراجعته کننده اجباراً باید کیف و دیگر وسایل شخصی خود را به آن جا تحويل دهد.

- کافه تریا BIBLIOCAFFE: سرویس کافه تریا و سلف سرویس در خدمت مراجعان است و این مکان در قسمت ورودی کتابخانه قرار دارد.

- کتابفروشی: در سرسایی کتابخانه محلی جهت فروش انتشارات کتابخانه و دیگر موضوعات قرار دارد.

- پارکینگ: فضای وسیعی به پارکینگ مراجعه کنندگان اختصاص داده شده است. البته برای پارکینگ بول پرداخت می‌شود.

- بازدید: می‌توان از نزدیک با عملکرد و

می‌باشد و کاتالوگ روزنامه‌ها نیز براساس نام شهر، استان و کشورها منظم شده‌اند.

- کاتالوگ فعالیت‌ها و کارهای رسمی "ATTI UFFICIALI" در سالن روزنامه و "SALA PERIODICI".

- کاتالوگ منظم شده براساس حروف الفبایی عنوان‌ها که مربوط به مجله‌ها و اعمال و فعالیت‌های علمی است.

- کاتالوگ منظم شده براساس موضوعات مجله‌ها و روزنامه‌های دوره‌ای در جریان، از سال ۱۹۷۴.

کاتالوگ‌ها و بروشورها

کاتالوگ‌هایی که نشانگر موجودی کتابخانه هستند، در حال حاضر در دسترس همه استفاده کنندگان قرار دارد و کارتکس‌هایی نیز برای آنها درست شده است.

کاتالوگ‌های عمومی روی کارتکس‌ها در ساختمان گالری مرکزی قرار دارند. این کارتکس‌ها اطلاعات مربوط به انتشارات ایتالیایی و منتشر شده‌های خارجی و موجودی انبارهایی را که قابل ارجاع هستند، نشان می‌دهد.

کاتالوگ‌های منوگرافی

- کاتالوگ‌های مربوط به سال‌های ۱۹۵۷ تا ۱۹۲۵ و ۱۹۵۸ تا ۱۹۸۹ که براساس حروف الفبایی مرتب شده است.

- کاتالوگ‌های مربوط به سال‌های ۱۹۷۱ تا ۱۹۸۹ که براساس موضوع طبقه‌بندی شده است.

کاتالوگ‌های تخصصی روی کارتکس

این کاتالوگ‌ها در هر سالن مطالعه، مرتبط با موضوع همان سالن وجود دارد. برای مثال کاتالوگ سالن فلسفه، هنر و سالن پژوهشی و...

در سالن نسخ خطی و کتاب‌های کمیاب، کاتالوگ‌های زیر معرفی می‌شوند:

- منابع مختلف نسخ خطی که به صورت کتاب‌های صحافی شده و با نشانه گذاری براساس نام مؤلفان، عنوان و موضوع تقسیم بندی گردیده‌اند.

- کاتالوگ روی کارتکس "ATOGRAFIE" که براساس حروف الفبایی طبق نام فرستنده و گیرنده مرتب شده‌اند.

- کاتالوگ نقش‌های جغرافیایی اعم از قدیمی و جدید چه در ورقه‌های جدا و مجزا و چه در ورقه‌های متصل به هم که براساس حروف الفبایی مکان منظم شده‌اند.

- کاتالوگ بخش روم قدیم که شامل کارها و کتاب‌های کلکسیون چاپ سنگی روم قدیم و منبع "CECCARIUS" است و براساس نام مؤلف و موضوع می‌باشد.

- کاتالوگ چاپ‌ها: چاپ‌های سنگی و عتیقه "INCISIONI" براساس نام مؤلف و موضوع

- کاتالوگ منابع زبان چینی و عربی "DUELLO" به ترتیب نام مؤلفان و موضوعات

- کاتالوگ‌های روزنامه‌ها و مجله‌های دوره‌ای، که در سالن مخصوص روزنامه و مجله‌ها قابل دسترسی هستند.

- کاتالوگ‌ها براساس حروف الفبایی، عنوان روزنامه‌ها، هفته نامه‌ها، میکروفیلم و اخبار روزنامه‌ها

منابع نسخ خطی و کتابهای نادر، در اختیار و استفاده استادان دانشگاه، محققان و پژوهشگران، دانشجویان دکترا و دیگر درجه‌های تحصیلی و پژوهشی قرار دارد. علاوه بر این، دانشجویان دانشگاه‌ها نیز می‌توانند برای مدت لازم جهت تحقیق و پژوهش با معرفی نامه استاد از این منابع استفاده کنند. هم چنین پژوهشگران می‌توانند به صورت کتبی ضرورت نیاز و استفاده از این موضوعات را ارائه دهند. تمام موضوعات معمولاً برای صبح روز بعد یا بعداز ظهر در سالن نسخ خطی رزرو می‌شود.

متفرقه

- قسمت تعمیر و مرمت کتاب‌ها: در کتابخانه ملی مرکزی رم قسمتی جهت تعمیر و مرمت کتاب‌ها در نظر گرفته شده است و کتاب‌هایی که احتیاج به تعمیر دارند و یا آسیب دیده‌اند، سریعاً به آن جا انتقال داده شده و بعد از تعمیرات لازم به جای خود برگردانده می‌شود. این کار به خصوص برای سالن کتاب‌های نفیس و نسخ خطی که مورد توجه و دقت خاصی است، سریع‌تر انجام می‌پذیرد. برای کتاب‌هایی که احتمال آسیب دیدگی وجود دارد، جلد محافظ تهیه می‌شود. برای این امر بسته به قدمت کتاب یا نوع آسیب دیدگی احتمالی آن، جلد‌هایی تهیه می‌شود. این جلد‌ها ممکن است جلد‌هایی پارچه‌ای (مخملی) یا به صورت جعبه‌های کارتونی مانند باشد.

- بعضی از روزنامه‌های روی CD قرار دارد و اگر کسی تمايل داشته باشد می‌تواند از روی آن ضبط بکند.

- در قسمت ورودی کتابخانه، اناق کنترل وجود دارد و تمام سالن‌ها و مکان‌های کتابخانه تحت کنترل آن است. همچنین در قسمت گرفتن مدارک داوطلبی، کارت شناسایی و عکس مراجعه کننده هم به وسیله کامپیوتر گرفته و به همراه مشخصاتش در کامپیوتر ذخیره می‌شود.

- در هر سالن علاوه بر کاتالوگ‌هایی جهت راهنمایی، یک دستیار برای کمک و مشاوره مراجعان وجود دارد.

- در بعضی موارد خاص، مراجعان می‌توانند با اینترنت نیز کار کنند و البته این کار صرفاً به شکل راهنمایی و در محدوده مشخص و معین، تعیین شده است.

- یکی دیگر از طرح‌هایی که کتابخانه ملی مرکزی رم قصد اجرای آن را دارد، اتوماتیک کردن بعضی از خدمات جهت رفاه بیشتر مراجعان است. به این شکل که مراجعان بتوانند بدون نیاز به پرسنل کتابخانه و به کمک ماشین‌های اتوماتیک، کتاب‌های موردنظر خود را از انبیار کتابخانه یا قسمت امانت کتابخانه تحویل بگیرند.

2- Sessoriano

3- Uittorio Emanuela

4- Fondi Minori

5- Greco

6- Orientale

7- Antichi Cataloghi

- منبع جزویتیکو Gesuitico: نام اصلی ترین و مهم‌ترین شاخه مذهبی کاتولیک است که در سال ۱۵۳۴ پایه گذاری شده است. این شاخه و سازمان مذهبی، در سال‌های قبل دارای کتابخانه بسیار مجهزی بوده اما بعد از این کتابخانه به کتابخانه ملی رم انتقال داده شده است. این مجموعه دارای نسخ خطی گران‌بهایی می‌باشد.

- منبع سسوروینو Fondo Sessorino: مجموعه کتاب‌هایی که از کتابخانه Santa Croce در "جور سلیم" (اورشلیم) به رم انتقال پیدا کرده است. این مجموعه نیز دارای نسخ خطی و کتاب‌های نفیس بسیار پر ارزشی است.

- منبع مینوری Fondo Minori: شامل ۲۰۴۳ نسخه خطی از کتابخانه‌های مختلف می‌باشد.

- منبع ویتوریو امانوئل Fondo Vittorio Emanuele: که نسخ خطی کتابخانه را تا ۱۶۱۱ نسخه افزایش داد.

- منبع کتاب‌های نفیس چاپی Fondo di libri antichia astampa

خاص چاپی در کتابخانه بعضی به طور خاص کلکسیون کامل شده‌ای در مورد یک موضوع سطح زبان‌شناسی، فرهنگی هستند. این مجموعه‌های خاص عبارتند از: منبع چینی و زبانی، منبع عرب، منبع اسلام و Slavo و منبع دوتلو Duello که حدود ۵۰۰۰ جلد اعم از کتاب، جزووهای و مقالات به زبان‌های مختلف است.

کلکسیون شرقی (خاور شناسی) خاوی نسخ خطی بسیار ارزشمند، کتاب‌های عتیقه و نقشه‌های گرافیکی است که سرمایه ارزشمندی را تشکیل می‌دهند. این مجموعه شهادت و گواهی است بر روابط فرهنگ ایتالیایی و فرهنگ شرقی، که از قرن ۱۶ تا قرن ۱۹ وجود داشته است.

- منبع فالکوئی FONDO FALQUI: فالکوئی

منتقد ادبی بر جسته معاصر ایتالیایی بود. وی کتابخانه‌ای بسیار مجهز و غنی داشت که در زمینه زبان و ادبیات معاصر، مملو از اولین چاپ کتابهای کتاب‌های نادر، شعر، مجله‌های ادبی دوره‌ای قرن ۲۰ و مقاله‌های منتقدین ادبی ایتالیایی و خارجی است. بعد از فوت فالکوئی طبق وصیت نامه وی این کلکسیون به کتابخانه ملی مرکزی رم انتقال پیدا کرده است و یک سالن مخصوص به نام او در این کتابخانه اختصاص داده شده است. در سالن فالکوئی بیش از ۲۰۰۰ جلد کتابه ۵۰۰ عنوان مجله و روزنامه دوره‌ای است.

فعالیت‌های کتابخانه و خدمات قابل عرضه آن به مراجعه کنندگان آشنا شد. البته حتماً باید این کار را با تعیین وقت قبلی انجام داد. گروههای مختلف و حتی اشخاصی که در زمینه‌ای مطالعه می‌کنند می‌توانند درخواست چنین بازدیدی را ارائه دهند.

انتشارات کتابخانه

از سال ۱۹۹۱ به انتشارات سنتی و معمول کتابخانه ملی رم و کاتالوگ نمایشگاه‌ها، سنتونی دیگر با عنوان «مطالعه، راهنمایی، کاتالوگ‌ها» اضافه شده که در چاپخانه کتابخانه چاپ می‌شود و تاکنون سه جلد آن چاپ شده است که به طور معمول تالیف کتاب‌ها را مشخص می‌کند؛ فراهم کردن مثال‌های از کارها، کاتالوگ روزنامه، مجله‌های دوره‌ای منبع فلاکوئی FLAQUI، تهیه فهرست و نشانه‌های همکاری‌ها، کاتالوگ روزنامه، مجله‌های دوره‌ای، موسسه‌های فرهنگی ایتالیایی که در کتابخانه قرار دارند. کاتالوگ‌ها و انتشارات در سطح وسیع‌تر، که ستون دومی را باز می‌کنند در انسیتیتو چاپ مجدد منتشر شده است.

(POLIGRAFICO) وابسته به دولت

اولین جلد از این مجموعه در روزنامه‌ها، هفت‌تۀ نامه‌های کتابخانه کاتالوگ شده است و چاپ دیگر آن قریب الوقوع آغاز خواهد شد.

نوع و میزان کتاب‌های کمیاب و نسخ خطی
سالن مخصوص و مجلزایی جهت مطالعه نسخ خطی، کتاب‌های چاپی نفیس و کتاب‌های کمیاب اختصاص داده شده است. کتاب‌ها و فهرست‌ها و جدول‌های اصلی برای مطالعه قانون‌ها و مقررات PALEOGRAFICHE، CODICOLOGICHE (علم خطوط باستانی) و BIBLIOLOGICHE و دیگر موضوعات، نسخ خطی و کتاب‌های کمیاب را در اختیار مراجعان قرار می‌دهد.

در حال حاضر کتابخانه ملی رم دارای بیش از ۸۴۰۰ جلد نسخه خطی، ۲۰۰۰ جلد کتاب‌های نفیس، ۲۶۰۰ جلد انتشارات قرن ۱۶ و ۹۰۰۰ جلد کتاب‌های انتیک SCIOLTE.

از سال ۱۹۹۰ کتابخانه ملی مرکزی رم فعالیت خود را به طور منظم برای مطالعه نسخ خطی با جمع آوری و در اختیار گذاشتن آنها برای محققین آغاز کرد و این کار جمع آوری را با مشارکت تعداد زیادی از کتابخانه‌های مهم شروع نمود. به طور کلی سرمایه کتابخانه در هفت منبع (شاخص) جمع آوری شده است و برای هر کدام از این منابع کاتالوگ جداگانه تهیه شده است، این هفت منبع عبارتند از:

1- Gesuitico

